

Projekt *Nowe męczeństwo – prawosławna interpretacja doświadczenia represji sowieckich*, finansowany przez NCN, nr N116 696040, okres realizacji: 2011-2016.

Kierownik: dr Zuzanna Bogumił (IFiS APS)

Wykonawcy: dr Marta Łukaszewicz (IR UW)

Opis projektu:

Projekt zakłada opisanie genealogii prawosławnego dyskursu nowego męczeństwa i charakterystykę jego znaczących elementów; w szczególności, zdefiniowanie mechanizmów, które wpływają na zmianę postrzegania przeszłości. W sposób szczególny projekt zakłada analizę kulturowych i społecznych znaczeń współcześnie tworzonych „miejsc pamięci” nowego męczeństwa takich jak daty świąt, znaczące żywoty nowych świętych, ale przede wszystkim miejsca kultu nowych męczenników (Jekaterynburg, Butowo, Katyń). Projekt wychodzi z założenia, że czyniąc z nowego męczeństwa istotny komponent swojej współczesnej tożsamości Cerkiew prawosławna dąży do monopolu na nadawanie znaczenia miejscom zbrodni sowieckich. Takie działanie rodzi niebezpieczeństwo zawłaszczania pewnych wspólnych dla różnych grup przestrzeni pamięci i przekształcania ich w miejsca rosyjskiego–prawosławnego kultu (Wyspy Sołowieckie, Katyń). Jednocześnie, nowe męczeństwo w Rosji jest zjawiskiem o dużym zasięgu i sile oddziaływania, niespotykanym w innych krajach. Dlatego analiza nowego męczeństwa pozwala spojrzeć na problem ureligijnienia XX-wiecznego doświadczenia komunizmu w wyrazistszym świetle. Projekt stanowi zatem uzupełnienie istniejących badań nad rolą historii i funkcją pamięcią w krajach postsocjalistycznych i porusza ważny problem relacji pamięci, władzy i religii.